

Waar woonden de eerste Arnhemmers?

Arnhem is al eeuwenoud. Hoe oud precies is moeilijk te zeggen. Wel weten we dat er al duizenden jaren mensen in en rond Arnhem wonen. Dat weten we doordat archeologen sporen van deze mensen in de grond vinden. Archeologen zijn onderzoekers die in de grond zoeken naar sporen van mensen. Dat kunnen botten zijn, maar ook scherven van potten, kralen van sieraden of palen van oude boerderijen. Allemaal sporen van voorwerpen die door mensen zijn gemaakt. Door de opgravingen van archeologen weten we dat er al zo'n 5000 jaar geleden boeren in Arnhem wonen. Maar waar stonden dan precies hun boerderijen? En hoe leefde die mensen?

De eerste boerderij

De sporen van de boeren die hier zo'n 5000 jaar geleden leefden, zijn gevonden bij Landgoed Warnsborn. Ze zullen hier dus in de buurt hebben gewoond. Toch hebben de archeologen geen boerderijen in dit gebied gevonden. Waar de boeren van 5000 jaar geleden precies gewoond hebben in Arnhem, is niet zeker.

De oudste boerderij van Arnhem wordt bij een opgraving in de Van Goyenstraat gevonden. Dit is dichtbij Park Zypendaal en de Sint Jansbeek. Deze boerderij is niet 5000 jaar, maar 3500 jaar oud. De boerderij is ongeveer in het jaar 1500 voor Christus gebouwd.

De archeologen vinden op de Van Goyenstraat alleen geen hele boerderij. Ze vinden alleen enkele gaten waarin vroeger houten palen hebben gestaan. Aan de hand van deze palen hebben de wetenschappers kunnen bepalen dat het gaat om een boerderij. Deze boerderij was rechthoekig en ongeveer twee klaslokalen groot.

Locatie

Dat de boerderij in de Van Goyenstraat gevonden werd, is eigenlijk niet zo gek. De straat ligt heel erg dicht bij de Sint Jansbeek (zie figuur 1). Voor de prehistorische boeren was dit heel erg fijn. Er bestonden in die tijd nog geen waterleidingen met kranen, dus water moesten de boeren uit deze beek gaan halen. Dit water konden ze dan zelf drinken, maar ze gebruikten het ook voor hun dieren en om de planten water te geven op de akkers.

Indeling boerderij

Op figuur 2 zie je hoe de boerderij op de Van Goyenstraat er ongeveer uit zou hebben gezien. In het midden is een klein deurtje te zien. Rechts van de deur leefden de mensen en links van de deur

Figuur 1: De Van Goyenstraat in zwart en de Sint Jansbeek in blauw. Helemaal bovenaan is Huis Zypendaal.

leefden de dieren. Vaak stond in het midden van boerderij een grote vuurplaats. Dit vuur zorgde voor warmte voor de mensen en de dieren. De stank moet er enorm zijn geweest, want de dieren zullen gewoon gepoept en geplast hebben binnen.

Om de boerderij heen zullen wat akkertjes en weilanden hebben gestaan. De dieren die ze hebben gehouden zullen waarschijnlijk koeien, schapen en varkens zijn geweest. Kippen hadden ze nog niet, aangezien die pas in de tijd van de Romeinen naar Nederland kwamen.

Het boerenleven

Het boerenleven in die tijd is zwaar. Er moet 7 dagen per week gewerkt worden. Weekend of vakantie bestaat niet. Iedere dag moeten de dieren verzorgd worden en moet er gewerkt worden op de akkers. Supermarkten bestaan in die tijd nog niet. De boeren leven dus volledig van het eten dat ze zelf verbouwen.

De dieren zorgen bijvoorbeeld voor vlees en melk om te eten, huiden voor kleding en been en hoorn voor gereedschap. Op het land worden gerst en groenten verbouwd, zoals kolen en knollen. Bewijzen hiervoor zijn op de standvoetbeker gevonden. Hierop zat namelijk de afdruk van een gerstekorrel.

Het begin van Arnhem?

De boerderij uit de Van Goyenstraat is dus zo'n 3500 jaar oud. Met deze boerderij weten we dus eindelijk waar in de prehistorie mensen in Arnhem hebben gewoond. Of ze daar ook al woonden in de tijd van de standvoetbeker is niet zeker te zeggen. We hebben hier geen bewijzen van gevonden. Tot de tijd dat er nieuwe sporen worden gevonden van prehistorische boerderijen in Arnhem, kunnen we zeggen dat aan de Van Goyenstraat de oudste boerderij van Arnhem heeft gestaan.

Figuur 2: Zo zag een boerderij er 3500 jaar geleden uit. Foto: Het Hunebedcentrum.